Intervju: Valentin Inzko, visoki predstavnik i specijalni predstavnik Evropske unije u BiH

Kako je u praksi moguće sprovesti zaključke Vlade RS kojima su odbačene Vaše odluke koje se tiču produženja mandata stranim sudijama i tužiocima u BiH?

Odluke visokog predstavnika moraju biti ispoštovane i implementirane. To je pitanje poštivanja Dejtona i rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a. Ja sam posebno iznenađen da se spori odluka vezana za saradnju sa MKTJ. Ta saradnja mora biti pokazana djelom, uključujući poštivanje Dejtona.

Ukoliko bi vlasti RS-a ustrajale u planovima za održavanje referenduma kojim bi se osporavale odluke visokog predstavnika, to bi predstavljalo ne samo kršenje Dejtonskog sporazuma već i direktno kršenje više rezolucija Savjeta bezbjednosti UN-a usvojenih na osnovu poglavlja 7 Povelje Ujedinjenih nacija. Po međunarodnom pravu, ovakve rezolucije su čak i iznad međunarodnih sporazuma. Treba se pitati u čijem interesu rade oni koji osporavaju vladavinu prava, pa i međunarodne sporazume i rezolucije.

Odluke visokog predstavnika moguće je ispoštovati i implementirati ako postoji politička volja. Sa druge strane, ukoliko se ovo pitanje želi koristiti kao predizborna priča za

skupljanje jeftinih poena, onda Vladu RS niko ne može spriječiti u tome da na to troši energiju. Do sada nije bilo nijedne odluke visokog predstavnika koja nije provedena, bez obzira ko se bunio i koliko jako ili dugo se bunio. Zato nema sumnje da će i ova odluka biti ispoštovana. U suprotnom, imamo anarhiju i najgrublje povrede pravnog sistema. Pod političkim optužbama da si odgovoran za kreiranje takvog stanja niko ne može izdržati jako dugo, bez oštećenja. U suprotnom bi moglo doći do pravne anarhije.

Danas se sastajem sa čelnicima Republike Srpske kojima ću prenijeti poruku međunarodne zajednice da ona jedinstveno stoji iza moje odluke i da vladavina prava nema alternativu. Konfrontacija jednostavno ne donosi korist. Odluka o ostanku stranaca u Odjelu za ratne zločine je donesena i zbog toga jer je potrebna da pomogne strategiju zatvaranja Tribunala u Hagu, a siguran sam da se i premijer Dodik slaže sa mnom kako je saradnja sa Tribunalom od izuzetne važnosti. Saradnja sa Hagom se mora pokazati djelom – u ovom slučaju poštovanjem i sprovođenjem Dejtona – a ne samo riječima.

Jeste li vladama u BiH dostavili popis državne imovine? Kako komentarišete sumnje koje dolaze iz RS u vjerodostojnost tog popisa?

Kao što sam objavio juče na konferenciji za medije, naš tim je zaključio popis imovine. Juče sam ga predao Savjetu ministara BiH, a u narednom periodu ću ga slati i entitetskim vladama i Distriktu Brčko. Uradili smo velik i značajan posao u kratko vrijeme. Zato odbijam svaku kritiku.

Kako neko može dati prigovor na materijal koji još nije vidio, materijal koji je veoma obiman jer ima oko 1000 jedinica? Drugo, predsjednik Vlade RS-a Dodik i premijer FBiH Mujezinović dali su svoju saglasnost da se posao uradi u njihovim entitetima. Nadležne institucije u entitetima su

otvorile vrata našim timovima. Tako da onaj koji sumnja u materijal sumnja u institucije Federacije BiH i Republike Srpske i ljude koje rade u njima.

Da je domaća radna grupa Savjeta ministara dobila političku podršku, mi nismo ni trebali raditi taj posao.

Ja se nadam da ta „bianco“ sumnja nije početak traženja alibija za odbijanje postizanja dogovora o podjeli imovine. To kažem jer sam svjestan da bi postizanjem rješenja o pitanju imovine, u ovo predizborno vrijeme, političari sami sebi iz ruke izbili adut za beskrajne političke igre. A nisam siguran da to uistinu žele. Mislim da bi oni koji su najviše za zatvaranje OHR-a, morali biti najviše zainteresovani za rješavanje pitanja državne imovine.

Da rezimiram, popis će biti dostavljen kako je i obećano. Isto tako, kao što je rečeno, sada je na domaćim političkim prvacima da se dogovore o podjeli te imovine. OHR tu neće nametati svoja rješenja, jer to i nije bila namjera ovog popisa. Popis je bio samo tehnički posao prikupljanja već javno dostupnih informacija u katastrima i zemljišno-knjiškim kancelarijama.

Da li je u OHR završena istraga o šemama koje navodno pokazuju kriminalnu povezanost bošnjačkog rukovodstva?

Istraga traje i to je sve što mogu reći, ali u svakom slučaju po njenom završetku ćemo objaviti rezultate.

Kako gledate na političko približavanje stavova lidera SNSD-a i HDZ-a BiH – Milorada Dodika i Dragana Čovića, i na zahtjev Hrvata da im se omogući formiranje entiteta ili federalne jedinice u BiH?

Primijetio sam visoki stepen saglasnosti između gosp. Dodika i

gosp. Čovića. Ja bih želio da se u Bosni i Hercegovini svi dogovaraju sa svima. Međunarodna zajednica je uvijek podržavala dijalog. Želio bih da političari traže rješenja za probleme u ovoj zemlji, da traže takve kompromise koji bi zemlju vukli naprijed na putu u EU i NATO i koji bi pomogli da dođe do povećanja životnog standarda ljudi. Dogovaranje na račun trećeg nikad nije dobro, pogotovo ne u Bosni i Hercegovini.

Što se tiče samih ustavnih aranžmana, posebno u smislu teritorijalnog ustrojstva, moja, ali i pozicija međunarodne zajednice je jasna: mi nećemo nametati rješenja nego ćemo pomoći domaći dijalog koji konsenzusom i kompromisom mora naći rješenja na zadovoljstvo svih, jer drugog načina nema. Dakle, bosanskohercegovački tango je jedini tango za koji je potrebno troje.

Vjerujete li da će u martu biti donesena odluka o gašenju OHR? Šta još vlasti u BiH treba da urade da bi se to dogodilo?

Vrlo je jednostavno: potrebno je da svako radi svoj posao. Posao domaćih političkih snaga nije da se bave tumačenjem Dejtona nego da rade na ispunjavanju pet ciljeva i dva uslova koje je u februaru 2008. godine Savjet za implementaciju mira postavio pred domaće vlasti, ukoliko se želi zatvaranje OHR-a. Tu prvenstveno mislim na rješavanje pitanja državne imovine te postizanje povoljneocjenesituacijeuBiHodstraneUpravnogodboraSavjetazaimplementacijumira, koja ćesezasnivatinapunompoštivanjuDejtonskogmirovnogsporazuma. Naglašavam, punopoštivanjeDejtona. TonikakonijepristuppokojemseuzmeodDejtonaono štonekomeodgovara, azaboravionajdioDejtonakojinekomeneodgovara. Odluka o zatvaranju OHR-a će biti na Savjetu za implementaciju mira.

Može li se sa OHR-om ući u EU?

StavEUjejasan. Bosanskohercegovačkipolitičarigaznajuinetrebagaponavljati. TrebadodatidaOHRnemožeodvestiBiHuEvropskuunijuiNATO. Samo lokalni političari i lokalne institucije mogu to uraditi.

Ja se nadam da će političari u ovoj zemlji shvatiti da Bosna i Hercegovina zaostaje. Svi kreću dalje – Hrvatska, Crna Gora, Srbija i Makedonija – samo BiH stoji na mjestu. Političari se moraju konačno početi baviti suštinskim problemima u ovoj zemlji kako bi i Bosna i Hercegovina krenula. Dosta je nacionalizma i populizma. Ali, na kraju krajeva, do birača je da li će birati političare koji mogu poboljšati njihov život, integrirati BiH u međunarodnu zajednicu, poboljšati privredu i tako dalje.

Neka birači koriste svoja bonska ovlaštenja na sljedećim izborima i mijenjaju situaciju. Da ne bude zablude, treba biti svjestan da će po zatvaranju OHR-a, Dejtonski sporazum i dalje postojati i moraće se poštivati.

Šta će biti teme Vaših najavljenih razgovora za zvaničnicima RS u Banjaluci?

Razgovarat ćemo o implementaciji mojih odluka i reformama koje će odvesti BiH dalje na putu u evroatlantske integracije. Vrijeme je da se reforme provedu i da BiH krene dalje – kao što to rade druge zemlje u regionu. Treba odustati od izazivanja međunarodne zajednice. Stiglo je vrijeme da se radi sa međunarodnom zajednicom u interesu cijele zemlje i njenih građana.

Neka se vaši čitaoci pitaju koliko logike ima u politici nekih u BiH koji traže sukob sa međunarodnom zajednicom i ujedno

žele postati dio ove međunarodne zajednice. Ja tu logiku ne vidim i mislim da je ovakva politika pogrešna.

Kako ćete reagovati ako Parlament FBiH odbije da smijeni predsjednika Predstavničkog doma Safeta Softića?

Do sada je OHR u višenavratapodsticaorješavanjepitanjazastupljenostikonstitutivnihnarodauentitetima. Na tom tragu je poenta mog nedavnog pisma koje sam poslao da odgovorne u Federaciji BiH ponovo podstaknem na rješavanje ovog pitanja. Na vlastima FBiH je da vidimo kako će se riješiti ovo pitanje. Nadam se da njima Ustav nije nešto tipa hoću-neću. To bi bila vrlo opasna poruka. VlastiuFederacijiBiH, ukolikoodaberudaneriješeovopitanje, nemajuproblemsamnom, negosavlastitimustavom, aukonačnici, savladavinompravaodnosnonepoštovanjemiste. Takavpolitičkistavnemaništazajedničkosa EUtakodasenadamda ćeodgovornisjestiiriješitiovopitanje.